

طراحی سنج‌های عمومی ارزیابی یادگیری عملیاتی برای دانشجویان رشته‌های مختلف علوم پزشکی: یک مطالعه ترکیبی

پژمان باقری^{۱*}، امین کیانی^۲

۱. گروه اپیدمیولوژی و آمار زیستی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی فسا، فسا، ایران.
۲. گروه بهداشت عمومی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی فسا، فسا، ایران.

چکیده	مشخصات مقاله
<p>مقدمه: ضرورت پاسخگو بودن آموزش در جامعه امروز در راستای تحقق رسالت اجتماعی دانشگاه‌ها بیش از هر زمان دیگر است. هدف از این مطالعه ارزیابی و طراحی سنج‌هایی برای ارزیابی یادگیری عملیاتی دانشجویان به صورتی عمومی بوده است.</p> <p>روش کار: این مطالعه یک مطالعه ابزارسازی با رویکرد ترکیبی (متوالی اکتشافی) بود که در سال ۱۴۰۰ در نمونه‌ای از دانشجویان رشته‌های مختلف علوم پزشکی انجام گردید. ابتدا با گردآوری داده‌های کیفی، تحلیل محتوای متون، سنج‌های اولیه تدوین و پس از اجرای پایلوت ابزار، ارزیابی پایایی و روایی ابزار و تدوین مدل نهایی به اجرا درآمد. جهت تعیین روایی از روایی صوری، محتوا و پایایی نیز با روش تنصیف و آلفای کرونباخ بررسی شد. تناسب تحلیل اکتشافی برای شناسایی ساختار با شاخصهای KMO و آزمون بارتلت تعیین گردید.</p> <p>نتایج: ابتدا ۴۲ آیتم در طراحی پرسشنامه تعیین و در فرایند روایی و پایایی تعداد گویه‌ها به ۳۸ مورد رسید. شاخص‌های CVI و CVR به ترتیب ۰/۷۹ و ۰/۶۲ به دست آمد. تحلیل عاملی نشان داد ۷ عامل (قدرت حل مسأله، احساس شایستگی رشته، دغدغه مندی، مهارت‌های اجتماعی، آگاهی از کاربرد رشته، مسئولیت پذیری و مهارت در رشته) دارای مقدار ویژه بیش از یک هستند، که ۰/۸۰/۳۰ واریانس، را تبیین می‌کردند. پایایی ابزار با آلفای کرونباخ ۰/۹۷۶ و مقدار ضریب گاتمن نیز ۰/۹۴۵ بدست آمد.</p> <p>نتیجه گیری: یافته‌ها حاکی از کفایت روایی و پایایی ابزار سنجش یادگیری عملیاتی دانشجویان دارد. لذا می‌تواند به عنوان یک ابزار معتبر در دانشگاه‌های علوم پزشکی مورد استفاده قرار گیرد.</p>	<p>نوع مقاله مقاله پژوهشی پیشینه پژوهش تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۶/۲۶ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۹/۲۲ کلمات کلیدی یادگیری عملیاتی، مطالعه ترکیبی، دانشجویان علوم پزشکی، طراحی ابزار.</p>

نحوه ارجاع به این مقاله ▶

Bagheri P, Kiani A. Designing General scales for Operational Learning Assessment for Students of Various Medical Sciences Fields: A Mixed Study. *Horizon of Medical Education Development*. 2024;15(2):35-48

ایمیل: bpegman@yahoo.com.

*نویسنده مسئول: پژمان باقری

آدرس: دانشگاه علوم پزشکی فسا، دانشکده بهداشت، گروه اپیدمیولوژی و آمار زیستی

"بسمه تعالی"

جناب آقای...../سرکار خانم.....

با سلام و عرض ادب

احتراماً ضمن سپاس فراوان از مشارکت شما در این مطالعه، همانطور که مستحضری یادگیری عبارتست از تغییر نسبتاً پایدار در احساس، تفکر و رفتار فرد که بر اساس تجربه در توانایی‌های بالقوه فرد ایجاد شده باشد. یادگیری عملیاتی نوعی از یادگیری است که در راستای پاسخگویی به نیاز جامعه، منجر به انتقال موثر مفاهیم به فراگیر می‌شود به شکلی که فراگیر را قادر سازد ترجمان مفاهیم تئوریک را به صورتی کاربردی در محیط بکار گیرد و اقدام به حل مسأله نماید. ابزار در پیش رو قصد دارد مختصات یادگیری عملیاتی را منظومه آموزشی شما مورد بررسی قرار دهد و نتایج حاصل از آن کمک شایانی به توسعه و پیشبرد اهداف آموزشی مبتنی بر پاسخگویی اجتماعی دانشگاهها خواهد نمود. تقاضا می‌گردد در صورت رضایت به شرکت در این پیمایش، به طور کاملاً دقیق به سؤالات زیر پاسخ داده و موارد ابهام را به پرسشگر انعکاس فرمائید. امید است با همکاری و مشارکت دلسوزانه شما بتوان گامی مؤثر در جهت تقویت اثربخش دوره‌های آموزشی و اتخاذ تصمیمات کلان در این حوزه با نگاه به نیازهای جامعه و منابعی که در این مسیر مصروف می‌گردد برداشت. پیشاپیش از حسن توجه و نظر شما کمال تشکر و امتنان بعمل می‌آید.

با تقدیم احترام

از بین ۱ تا ۱۰ به خود امتیاز دهید.										سؤال	حیطه
۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱		
										۱. تا چه اندازه به صورت مستقل توانائی ابراز نظر و پیشنهاد تخصصی و علمی در مورد رشته خود را دارید؟	الف) قدرت حل مسأله
										۲. تا چه اندازه قادر هستید در حل مشکلات و چالش های رشته تان بهترین گزینه را پیشنهاد دهید یا انتخاب نمایید؟	
										۳. مطالبی که تاکنون آموخته اید تا چه اندازه قدرت انتقاد در زمینه حوزه فراگرفته شده را در شما تقویت کرده است؟	
										۴. اکنون شما چقدر برای ایفای نقش های مربوط به رشته خود در جامعه توانمند هستید؟	
										۵. از مطالبی که فراگرفته اید تا چه اندازه می توانید در محیط واقعی جامعه استفاده کنید؟	
										۶. اکنون تا چه اندازه قادر به انجام کاری هستید که پیش از آموزشهای این دوره نمی توانستید انجام دهید؟	
										۷. طبق مطالبی که یاد گرفته اید تا چه اندازه می توانید تکالیف مرتبطی که به شما می سپارند را ماهرانه به انجام رسانید؟	
										۸. اکنون تا چه اندازه می توانید برای حل مسائل علمی رشته خود از شیوه های مبتکرانه و صحیح استفاده کنید؟	
										۹. تا چه اندازه می توانید نقش هایی را برای به کار گرفتن رشته خود در جامعه بپذیرید؟	
										۱۰. طبق آموزشهایی که فرا گرفته اید تا چه حدی می توانید به رفع مشکلات مربوط به حیطه تخصصی خود بپردازید؟	
										۱۱. تا چه حد می توانید مطالبی که یاد گرفته اید را تفسیر و پردازش کنید؟	
										۱۲. تا چه اندازه قادرید فهم عمیق خود در زمینه مفاهیمی که فراگرفته اید را نشان بدهید؟	
										۱۳. مطالبی را که آموخته اید تا چه اندازه توانسته قدرت استدلال شما را در موضوع افزایش دهد؟	
										۱۴. در مجموع تا چه حد با موفقیت دوره خود را پشت سر گذاشته اید و احساس رشد در این زمینه می کنید؟	
										۱۵. اکنون چقدر قادر به ارائه نظریه و موضوعات جدید در زمینه رشته خود می باشید؟	
										۱۶. در زمینه موضوعی که فراگرفته اید برای چالشهای این حوزه تا چه حد توانائی ارائه راه حل های جدید را دارید؟	
										۱۷. اکنون چقدر با شبکه ها و گروههای تخصصی رشته تان آشنا و در ارتباط هستید؟	
										۱۸. دوره تحصیلی چقدر به ایجاد تعاملات راحت و روان با افرادی که به نحوی با شما در ارتباط کاری اند، کمک کرده است؟	
										۱۹. چقدر آماده نشان دادن قابلیت ها و ظرفیتهای رشته خود به دیگران و جامعه هستید؟	
										۲۰. در زمینه مطالبی که فرا گرفته اید نسبت به زمان قبل از فراگیری، فکر می کنید تا چه اندازه بینش ها و نگرش های جدید کسب کرده اید؟	

										۲۱. نسبت به زمان قبل، تا چه اندازه انگیزه کار در حوزه ای که تحصیل کرده اید در شما افزایش یافته است؟	
										۲۲. اکنون نوع نگاه شما به حوزه ای که فراگرفته اید نسبت به ابتدای یادگیری یا قبل از آن چقدر عمیق تر شده است؟	
										۲۳. آموزشهای شما چقدر توانسته دید شما را نسبت به حوزه ای که آموخته اید، وسعت دهد و با تنوع و گوناگونی های آن آشنا کند؟	
										۲۴. اکنون چقدر در ارتباط با رشته خود، احساس شایستگی برای نقش آفرینی می کنید؟	
										۲۵. شما در زمینه رشته خود چقدر توانائی نوآوری و خلاقیت دارید؟	
										۲۶. آموزش ها چقدر توانسته شما را متقاعد کند که رشته تحصیلی تان قادر به حل مشکلات مردم است؟	
										۲۷. فکر می کنید در زمینه موضوعی که فرا گرفته اید چقدر زمینه های خلاقیت و نوآوری وجود دارد؟	پ) دغدغه مندی
										۲۸. مطالبی که فراگرفته اید به چه اندازه می تواند به کمک حل مشکلات جامعه بیاید؟	
										۲۹. به نظر شما افشار تحصیلکرده جامعه چقدر در قبال جامعه و حل مشکلات آنها از مجاری علمی مسئولند؟	
										۳۰. چقدر به حل مشکلات جامعه از مسیر و مجاری علمی و دانشگاهی اعتقاد دارید؟	
										۳۱. مطالبی که آموخته اید تا چه اندازه شما را به مسائل جامعه حساس نموده است؟	
										۳۲. اگر در رابطه با زمینه های مختلف از شما انتقاد شود فکر می کنید چقدر آماده پذیرش انتقاد دیگران هستید؟	ت) مهارت های اجتماعی
										۳۳. آیا حاضرید در محیط کاری تان افرادی را که با شما در زمینه علمی تان دیدگاه متفاوتی دارند، وارد کنید؟	
										۳۴. اکنون تا چه حد با کاربردهای رشته خود در جامعه آشنائید؟	ث) آگاهی از کاربرد رشته
										۳۵. اکنون تا چه حد به اهداف اصلی و کاربردی رشته خود پی برده اید؟	
										۳۶. شما تا چه اندازه با این جمله موافقت می کنید؟ "فکر می کنم مشکلات جامعه به من ارتباطی ندارد".	ج) مسئولیت پذیری
										۳۷. با این جمله چقدر موافقت می کنید: " کار گروهی اغلب دست و پا گیر و مانع پیشرفت کار است".	
										۳۸. تا چه اندازه می توانید مفاهیمی که یاد گرفته اید را به شکل صحیح به دیگران انتقال دهید؟	چ) مهارت در رشته